

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών • Εισαγωγή στον Προγραμματισμό

Περιεχόμενα

Κεφάλαιο 19: Δομές	1
Σύνοψη	1
Θεωρία	2
Παραδείγματα	6
Κύρια σημεία	10
Ορολογία	10
Διάβασμα	11
Συχνά λάθη	11
Ερωτήσεις κατανόησης	12
Ασκήσεις	13

Κεφάλαιο 19: Δομές

Στόχοι: μετά από αυτό το κεφάλαιο θα μπορείτε να ορίζετε δικούς σας τύπους με `struct`, να δηλώνετε, να αρχικοποιείτε και να αντιγράφετε μεταβλητές τύπου δομής, να προσπελαύνετε τα πεδία τους με `.` και, μέσω δείκτη, με `->` να εξηγείτε πώς μια δομή κάθεται στη μνήμη και γιατί το `sizeof` της μπορεί να είναι μεγαλύτερο από το άθροισμα των πεδίων της (`padding`)· και να δίνετε συνώνυμα τύπων με `typedef`.

Προαπαιτούμενα: [Κεφάλαιο 12](#), [Κεφάλαιο 13](#)

Χρόνος μελέτης: ~2 ώρες

Σύνοψη

Μέχρι τώρα τα δεδομένα μας ήταν `int`, `double`, `char`, δείκτες και πίνακες. Τα πραγματικά δεδομένα όμως είναι πιο δομημένα: ένας φοιτητής έχει όνομα, επώνυμο, έτος και βαθμό,

διαφορετικών τύπων, που ανήκουν μαζί. Η **δομή (struct)** της C ομαδοποιεί τέτοια πεδία κάτω από ένα όνομα και έτσι ορίζουμε δικούς μας τύπους. Η διάλεξη δείχνει πώς δηλώνουμε, αρχικοποιούμε, αντιγράφουμε και συγκρίνουμε δομές, πώς απλώνονται στη μνήμη (με το padding που προσθέτει ο μεταγλωττιστής), πώς το typedef δίνει σύντομα ονόματα, και πώς δουλεύουμε με ένθετες δομές και δείκτες σε δομές. Οι δομές είναι το υλικό από το οποίο θα φτιάξουμε λίστες και δέντρα στα επόμενα κεφάλαια.

Θεωρία

§19.1 Γιατί χρειαζόμαστε δομές

Έστω ένα πρόγραμμα που διαχειρίζεται μια λίστα φοιτητών. Για κάθε φοιτητή χρειάζεστε `char first_name[128]`, `char last_name[128]`, `unsigned int year` και `double grade`. Για 100 φοιτητές, χωρίς δομές, θα έπρεπε να κρατάτε τέσσερις παράλληλους πίνακες (`first_names[100][128]`, `last_names[100][128]`, `years[100]`, `grades[100]`) και να φροντίζετε ότι η θέση `i` σε όλους αφορά τον ίδιο άνθρωπο. Αυτό είναι εύθραυστο: μια ταξινόμηση που ξεχνά να μετακινήσει έναν από τους πίνακες χαλάει τα δεδομένα.

Μια **δομή (struct)**, αλλιώς **εγγραφή (record)**, είναι μια συλλογή **πεδίων (fields)** που ομαδοποιούν την πληροφορία μιας λογικής οντότητας. Με δομή, ο φοιτητής γίνεται μία μεταβλητή και οι 100 φοιτητές ένας πίνακας.

§19.2 Δήλωση τύπου δομής

Η δήλωση δομής δημιουργεί έναν **τύπο ορισμένο από τον χρήστη (user-defined type)**:

```
struct student {  
    char first_name[128];  
    char last_name[128];  
    unsigned int year;  
    double grade;  
};
```

Η λέξη-κλειδί `struct` λέει ότι ορίζουμε δομή. Το `student` είναι το **όνομα** ή **ετικέτα (tag)** της δομής, και ο τύπος λέγεται `struct student` (και οι δύο λέξεις). Στα άγκιστρα δηλώνονται τα πεδία όπως μεταβλητές· πεδίο μπορεί να είναι βασικός τύπος, πίνακας, δείκτης ή άλλη δομή. Η δήλωση κλείνει με `};`.

Η δήλωση του τύπου **δεν δεσμεύει μνήμη**· περιγράφει μόνο το «καλούπι». Μνήμη δεσμεύεται όταν δηλώσουμε μεταβλητές αυτού του τύπου.

§19.3 Μεταβλητές τύπου δομής

Μεταβλητή δηλώνεται με `struct όνομα_δομής όνομα_μεταβλητής;`, και ο τύπος συνδυάζεται με δείκτες και πίνακες όπως κάθε άλλος:

```
struct student st1, st2;           // δύο μεταβλητές
struct student *student_ptr;      // δείκτης σε struct student
struct student student_array[100]; // πίνακας με 100 δομές
```

Μπορείτε επίσης να δηλώσετε μεταβλητές μαζί με τον τύπο, γράφοντάς τες πριν από το τελικό `;`: `struct student { ... } st1;`.

§19.4 Προσπέλαση πεδίων με τον τελεστή .

Στο πεδίο μιας μεταβλητής δομής αναφερόμαστε με μεταβλητή.πεδίο. Το `st1.year` είναι το ακέραιο πεδίο `year` της δομής `st1`. Ένα πεδίο συμπεριφέρεται ακριβώς όπως μια μεταβλητή του τύπου του: ανατίθεται (`st1.year = 1;`), διαβάζεται, περνά σε συναρτήσεις, και αν είναι πίνακας χαρακτήρων δουλεύει με τις συναρτήσεις συμβολοσειρών (`strcpy(st1.first_name, ...)`). Ένας πίνακας όμως δεν ανατίθεται με `=`, οπότε το `st1.first_name = "Thanos";` δεν μεταγλωττίζεται.

§19.5 Αρχικοποίηση δομής

Όπως οι πίνακες, μια δομή αρχικοποιείται με λίστα τιμών σε άγκιστρα:

```
struct student st1 = { "Thanos", "Barbounis", 1, 7.54 };
```

Οι τιμές αντιστοιχούν στα πεδία με τη σειρά της δήλωσης της δομής: πρώτη τιμή στο `first_name`, δεύτερη στο `last_name` κ.ο.κ. Αν παραλείψετε τιμές στο τέλος, τα πεδία που μένουν **αρχικοποιούνται στο 0**: με `{ "Thanos", "Barbounis", 1 }` το `grade` είναι 0.0. Αντίθετα, μια τοπική δομή χωρίς καθόλου αρχικοποίηση περιέχει ό,τι υπήρχε στη μνήμη (σκουπίδια), όπως κάθε τοπική μεταβλητή.

Υπάρχει και αρχικοποίηση με ονόματα πεδίων, ανεξάρτητη από τη σειρά: `{ .year = 2, .grade = 8.5 }` (σύνδεσμος «[struct initialization](#)» στο «[Διάβασμα](#)»).

§19.6 Η δομή στη μνήμη

Όπως κάθε μεταβλητή, μια μεταβλητή δομής πιάνει bytes στη μνήμη. Τα πεδία αποθηκεύονται με τη σειρά της δήλωσης, το ένα μετά το άλλο. Η διαφάνεια δείχνει το `st1` με αρχή στη διεύθυνση 31000:

Πεδίο	Bytes	Μέγεθος	Τιμή
<code>first_name</code>	31000–31127	128	"Thanos"
<code>last_name</code>	31128–31255	128	"Barbounis"
<code>year</code>	31256–31259	4	1
<code>grade</code>	31260–31267	8	7.54

Σύνολο $128 + 128 + 4 + 8 = 268$ bytes, και πράγματι με `gcc -m32` (μεταγλώττιση για 32 bit) το `sizeof(struct student)` είναι 268. Σε ένα σύγχρονο σύστημα 64 bit όμως τυπώνει 272:

ο μεταγλωττιστής αφήνει 4 κενά bytes μετά το `year` ώστε το `grade` να ξεκινά σε διεύθυνση πολλαπλάσιο του 8. Αυτό είναι το padding της επόμενης ενότητας.

§19.7 Μέγεθος δομής και padding

Ο επεξεργαστής διαβάζει γρηγορότερα ένα `int` ή ένα `double` όταν η διεύθυνσή του είναι πολλαπλάσιο του μεγέθους του. Γι' αυτό ο μεταγλωττιστής μπορεί να προσθέσει **padding** («κενά» bytes που δεν χρησιμοποιούνται) ανάμεσα στα πεδία ή στο τέλος της δομής, ώστε οι διευθύνσεις των πεδίων να είναι πολλαπλάσια του 4 (ή του 8, `sizeof(void *)`). Αυτό λέγεται **ευθυγράμμιση μνήμης (memory alignment)** και γίνεται για λόγους απόδοσης.

Στη δομή `{ char red; char green; char blue; int alpha; }` τα πεδία είναι $3 + 4 = 7$ bytes, αλλά το `sizeof` δίνει 8: ένα byte padding μπαίνει μετά το `blue` ώστε το `alpha` να ξεκινά σε πολλαπλάσιο του 4.

Offset	0	1	2	3	4-7
Πεδίο	red	green	blue	padding	alpha

Η **σειρά των πεδίων** μετράει. Αν εναλλάξετε `char` και `int` (`char red; int alpha; char green; int beta; char blue; int gamma;`), κάθε `char` ακολουθείται από 3 bytes padding και το μέγεθος γίνεται 24, ενώ χρησιμοποιούνται μόνο $3 \cdot 1 + 3 \cdot 4 = 15$:

Offset	0	1-3	4-7	8	9-11	12-15	16	17-19	20-23
Πεδίο	red	pad	alpha	green	pad	beta	blue	pad	gamma

Το συμπέρασμα της διάλεξης: **το μέγεθος μιας δομής είναι ό,τι επιστρέφει το `sizeof`**. Μην το υπολογίζετε με το χέρι αθροίζοντας πεδία· γράφετε πάντα `sizeof(struct student)` (π.χ. στη `malloc`). Τυπώνεται με `%zu`.

§19.8 Ανάθεση δομών

Ο τελεστής `=` αντιγράφει **όλα** τα περιεχόμενα μιας δομής σε μια άλλη, πεδίο προς πεδίο, ακόμα και πίνακες που είναι πεδία της (που αλλιώς δεν ανατίθενται). Με `struct point pt1 = { 3, 4 }, pt2;`, μετά το `pt2 = pt1;` ισχύει `pt2.x == 3` και `pt2.y == 4`. Οι δύο μεταβλητές πρέπει να έχουν **ακριβώς τον ίδιο τύπο**. Δύο δομές με διαφορετικό όνομα είναι διαφορετικοί τύποι, ακόμα κι αν έχουν ίδια πεδία: η ανάθεση ενός `struct point1` σε `struct point2` δίνει `error: incompatible types when assigning to type 'struct point2' from type 'struct point1'`.

§19.9 Σύγκριση δομών

Δύο δομές **δεν** συγκρίνονται με `==` ή `!=`. Το `if (pt1 == pt2)` δίνει `error: invalid operands to binary ==`. Πρέπει να συγκρίνετε τα πεδία ένα-ένα: `pt1.x == pt2.x && pt1.y == pt2.y` (και για πεδία-συμβολοσειρές με `strcmp`).

§19.10 Το typedef

Το προσδιοριστικό `typedef` (type definition) ορίζει ένα **συνώνυμο** για έναν υπάρχοντα τύπο: `typedef υπάρχουν_τύπος νέος_τύπος;`. Μετά από `typedef unsigned int myuint;` οι δηλώσεις `unsigned int x;` και `myuint x;` είναι ισοδύναμες. Δεν δημιουργείται νέος τύπος, μόνο νέο όνομα.

Η σύνταξη μοιάζει με δήλωση μεταβλητής, με το νέο όνομα στη θέση της μεταβλητής. Έτσι ονομάζουμε και τύπους πίνακα: μετά από `typedef int page[1024];` η δήλωση `page mypage;` φτιάχνει πίνακα 1024 ακεραίων, και το `sizeof(mypage)` είναι 4096.

Με δομές το `typedef` γλιτώνει τη λέξη `struct` σε κάθε δήλωση: μετά από `typedef struct student { ... } Student;` γράφετε `Student st1 = {...};`, αφού το `Student` και το `struct student` είναι ο ίδιος τύπος. Το συνώνυμο μπορεί να έχει και το ίδιο όνομα με την ετικέτα (`student;`), γιατί οι ετικέτες των δομών ζουν σε ξεχωριστό χώρο ονομάτων. Μπορείτε και να **παραλείψετε την ετικέτα** (`typedef struct { ... } student;`): τότε η δομή είναι **ανώνυμη** και αναφέρεστε σε αυτήν μόνο με το συνώνυμο.

§19.11 Ένθετες δομές

Μια δομή μπορεί να έχει ως πεδία μία ή περισσότερες άλλες δομές, που λέγονται **εμφωλευμένες ή ένθετες δομές (nested structs)**. Για παράδειγμα ένα προϊόν έχει δύο ημερομηνίες:

```
struct date { int day; int month; int year; };
struct product {
    char *name;
    double price;
    struct date created;
    struct date updated;
};
```

Η εσωτερική δομή πρέπει να έχει δηλωθεί πριν χρησιμοποιηθεί. Στην αρχικοποίηση κάθε ένθετη δομή παίρνει τα δικά της άγκιστρα: `{"eclass", 3.14, {1, 1, 2021}, {11, 12, 2022}}`. Για να φτάσετε σε ένα βαθύ πεδίο χρησιμοποιείτε το `.` όσες φορές χρειάζεται: `prod.updated.year = 2023;`. Ο τελεστής `.` είναι αριστερά προσεταιριστικός, άρα αυτό σημαίνει `(prod.updated).year`.

§19.12 Δείκτες σε δομές και ο τελεστής ->

Οι δείκτες συνδυάζονται με δομές όπως με κάθε τύπο. Ένας δείκτης σε δομή παίρνει τη διεύθυνση μιας υπάρχουσας δομής (`Date *d2 = &d1;`) ή ένα μπλοκ από τη `malloc` (`Date *d3 = malloc(sizeof(Date));`). Με `*d2` φτάνετε στη δομή, άρα στο πεδίο της με `(*d2).day`. Οι παρενθέσεις είναι **απαραίτητες**: το `.` έχει μεγαλύτερη προτεραιότητα από το `*`, οπότε το `*d2.day` σημαίνει `*(d2.day)` και δεν μεταγλωττίζεται.

Επειδή αυτό γράφεται συνέχεια, η C δίνει τον **τελεστή βέλους (arrow operator)** `->`: το `ptr->field` είναι **ισοδύναμο** με το `(*ptr).field`. Γράψετε λιγότερο, και ο αναγνώστης βλέπει αμέσως ότι η μεταβλητή είναι δείκτης. Κανόνας: `.` όταν έχετε τη δομή, `->` όταν έχετε δείκτη σε αυτήν.

Η ανάθεση `*d3 = *d2;` αντιγράφει ολόκληρη τη δομή όπου δείχνει το `d2` στη μνήμη όπου δείχνει το `d3`, ενώ το `d3 = d2;` θα αντέγραφε μόνο τη διεύθυνση.

Παραδείγματα

§19.13 Ανάθεση και χρήση πεδίων

Το πρόγραμμα της διάλεξης (Θεωρία: «Προσπέλαση πεδίων», «Δήλωση τύπου δομής») γεμίζει ένα `struct student` πεδίο-πεδίο. Τα ονόματα αντιγράφονται με `strncpy`, που δεν βάζει πάντα `'\0'`, γι' αυτό η επόμενη γραμμή γράφει τον τερματικό χαρακτήρα στο τελευταίο byte του πίνακα. Το `sizeof(st1.first_name)` είναι 128, το μέγεθος του πεδίου.

```
#include <stdio.h>
#include <string.h>

struct student {
    char first_name[128]; char last_name[128];
    unsigned int year; double grade;
};

int main() {
    struct student st1;
    st1.year = 1;
    st1.grade = 7.54;
    strncpy(st1.first_name, "Thanos", sizeof(st1.first_name) - 1);
    st1.first_name[sizeof(st1.first_name) - 1] = '\0';
    strncpy(st1.last_name, "Barbounis", sizeof(st1.last_name) - 1);
    st1.last_name[sizeof(st1.last_name) - 1] = '\0';
    printf("%s %s: %f [%u year]\n", st1.first_name, st1.last_name,
           st1.grade, st1.year);
    return 0;
}
```

```
$ ./struct
```

```
Thanos Barbounis: 7.540000 [1 year]
```

Με αρχικοποίηση `struct student st1 = { "Thanos", "Barbounis", 1, 7.54 }`; η έξοδος είναι ίδια. Αν παραλείψετε το 7.54, το grade γίνεται 0:

```
$ ./struct
```

```
Thanos Barbounis: 0.000000 [1 year]
```

§19.14 Μέγεθος δομής και padding

Τρία προγράμματα της διάλεξης μεταγλωττισμένα με -m32 (Θεωρία: «Η δομή στη μνήμη», «Μέγεθος δομής και padding»):

```
#include <stdio.h>
```

```
int main() {  
    struct pixel_tag {  
        char red; char green; char blue; int alpha;  
    } pixel = {0xFF, 0xFF, 0xFF, 42};  
    printf("%zu\n", sizeof(pixel));  
    return 0;  
}
```

Το `struct3.c` είναι το ίδιο με τα πεδία ανακατεμένα (`char red; int alpha; char green; int beta; char blue; int gamma;`), και το `struct.c` τυπώνει `sizeof(struct student)`:

```
$ gcc -m32 -o struct2 struct2.c
```

```
$ ./struct2
```

```
8
```

```
$ gcc -m32 -o struct3 struct3.c
```

```
$ ./struct3
```

```
24
```

```
$ gcc -m32 -o struct struct.c
```

```
$ ./struct
```

```
268
```

Χωρίς -m32, σε 64 bit, τα δύο πρώτα δίνουν πάλι 8 και 24, αλλά το `struct student` δίνει 272 λόγω του padding πριν από το `double`.

§19.15 Αντιγραφή δομής με ανάθεση

Θεωρία: «Ανάθεση δομών». Το `pt2` τυπώνεται πρώτα χωρίς αρχικοποίηση:

```
#include <stdio.h>
```

```
struct point { int x; int y; };
```

```
int main() {
    struct point pt1 = { 3, 4 };
    struct point pt2;
    printf("%d %d\n", pt2.x, pt2.y);
    pt2 = pt1;
    printf("%d %d\n", pt2.x, pt2.y);
    return 0;
}
```

```
$ ./copy
-29387249 0
3 4
```

Η πρώτη γραμμή είναι ό,τι υπήρχε στη μνήμη και αλλάζει από εκτέλεση σε εκτέλεση (ο gcc -Wall προειδοποιεί ότι το pt2 χρησιμοποιείται χωρίς αρχικοποίηση). Η δεύτερη δείχνει ότι η ανάθεση αντέγραψε όλα τα πεδία.

§19.16 Ένθετες δομές με και χωρίς typedef

Θεωρία: «Ένθετες δομές», «Το typedef». Με τους τύπους struct date και struct product της Θεωρίας, το sizeof(prod) είναι 40 (8 για τον δείκτη, 8 για το double, 2 × 12 για τις ημερομηνίες). Η ίδια λογική γραμμένη με typedef και ανώνυμες δομές:

```
#include <stdio.h>

typedef struct { int day; int month; int year; } Date;

typedef struct {
    char *name;
    double price;
    Date created, updated;
} Product;

int main() {
    Product prod = {"eclass", 3.14, {1, 1, 2021}, {11, 12, 2022}};
    prod.updated.year = 2023;
    printf("%s [eu: %.2f] [created: %d/%d/%d] [updated: %d/%d/%d]\n",
           prod.name, prod.price,
           prod.created.day, prod.created.month, prod.created.year,
           prod.updated.day, prod.updated.month, prod.updated.year);
    return 0;
}

$ ./nested3
```

```
eclass [eu: 3.14] [created: 1/1/2021] [updated: 11/12/2023]
```

Η εκδοχή με `struct date / struct product` (χωρίς `typedef`) τυπώνει ακριβώς το ίδιο.

§19.17 Δείκτες σε δομές: η διαφορά ημερομηνιών

Θεωρία: «Δείκτες σε δομές και ο τελεστής `->`». Γραμμένο με `->` η εκδοχή της διάλεξης με `(*d2).day`, `(*d3).month` κ.λπ. δίνει την ίδια έξοδο.

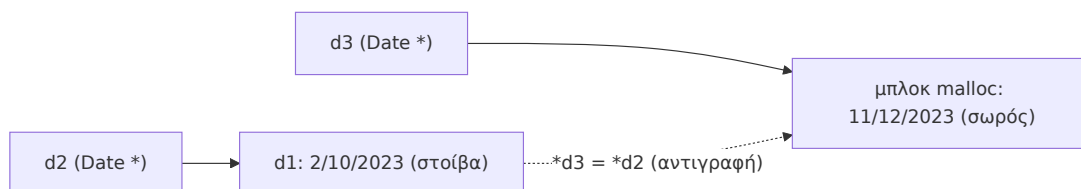
```
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>
```

```
typedef struct { int day; int month; int year; } Date;
```

```
int main() {
    Date d1 = {1, 10, 2023};
    Date *d2 = &d1;
    d2->day = 2;
    Date *d3 = malloc(sizeof(Date));
    *d3 = *d2;
    d3->month = 12; d3->day = 11;
    printf("Diff: %d/%d/%d\n", d3->day - d1.day, d3->month - d1.month,
        d3->year - d1.year);
    return 0;
}
```

```
$ ./dateptr
Diff: 9/2/0
```

Το `d2` δείχνει στο ίδιο το `d1`, άρα το `d2->day = 2` αλλάζει το `d1` σε 2/10/2023. Το `*d3 = *d2` αντιγράφει αυτή την ημερομηνία στο μπλοκ της `malloc`, που μετά γίνεται 11/12/2023. Οι διαφορές είναι $11 - 2 = 9$, $12 - 10 = 2$, $2023 - 2023 = 0$. (Σε κανονικό πρόγραμμα θα ελέγχατε ότι η `malloc` δεν επέστρεψε `NULL` και θα καλούσατε `free(d3)`· δείτε [Κεφάλαιο 13](#).)

Σχήμα: το `d2` δείχνει στο `d1`, το `d3` σε νέα μνήμη· η ανάθεση `*d3 = *d2` αντιγράφει τη δομή, όχι τη διεύθυνση.

§19.18 Για το εργαστήριο

Το [Εργαστήριο 9](#) εφαρμόζει αυτό το κεφάλαιο στις δύο πρώτες ασκήσεις: το `point.c` ορίζει `struct point` με συντεταγμένες `double` και μια συνάρτηση που επιστρέφει δομή (το μέσο δύο σημείων), και το `person.c` δεσμεύει δομή με `malloc` και την προσπελαύνει με `->`. Το πέρασμα και η επιστροφή δομών από συναρτήσεις αναλύονται στο [Κεφάλαιο 20](#).

Κύρια σημεία

1. Μια δομή (`struct`) ομαδοποιεί πεδία, πιθανώς διαφορετικών τύπων, που περιγράφουν μια λογική οντότητα, και ορίζει έναν νέο τύπο, π.χ. `struct student`.
2. Η δήλωση του τύπου δεν δεσμεύει μνήμη· μνήμη δεσμεύουν οι μεταβλητές, οι πίνακες και οι δομές από `malloc` αυτού του τύπου.
3. Στα πεδία φτάνουμε με μεταβλητή·πεδίο, και κάθε πεδίο χρησιμοποιείται όπως μια μεταβλητή του τύπου του.
4. Η αρχικοποίηση `{ ... }` αντιστοιχεί τιμές στα πεδία με τη σειρά της δήλωσης· όσα πεδία παραλείπονται γίνονται 0.
5. Τα πεδία αποθηκεύονται στη μνήμη με τη σειρά της δήλωσης, αλλά ο μεταγλωττιστής μπορεί να προσθέσει `padding` για ευθυγράμμιση, οπότε η σειρά των πεδίων επηρεάζει το μέγεθος.
6. Το μέγεθος μιας δομής είναι ό,τι επιστρέφει το `sizeof(struct όνομα)`, όχι το άθροισμα των πεδίων της.
7. Η ανάθεση = αντιγράφει όλα τα πεδία, μόνο ανάμεσα σε δομές του ίδιου τύπου· σύγκριση με `==` δεν υπάρχει, συγκρίνουμε τα πεδία ένα-ένα.
8. Το `typedef` δίνει συνώνυμο σε έναν τύπο· με δομές γλιτώνει το `struct`, και η ετικέτα μπορεί να παραλειφθεί (ανώνυμη δομή).
9. Μια δομή μπορεί να περιέχει άλλες δομές, και φτάνουμε σε βαθιά πεδία με διαδοχικά `.` (`prod.updated.year`).
10. Για δείκτη σε δομή, το `ptr->field` είναι ισοδύναμο με το `(*ptr).field`.

Ορολογία

Ελληνικά	English	Σύντομος ορισμός
δομή / εγγραφή	<code>struct</code> / <code>record</code>	Συλλογή πεδίων που περιγράφουν μια οντότητα· νέος τύπος.
πεδίο / μέλος	<code>field</code> / <code>member</code>	Μία από τις μεταβλητές μέσα σε μια δομή.
ετικέτα δομής	<code>struct tag</code>	Το όνομα μετά το <code>struct</code> , π.χ. <code>student</code> .
τύπος ορισμένος από τον χρήστη	<code>user-defined type</code>	Τύπος που ορίζει το πρόγραμμα, όπως μια δομή.
αρχικοποίηση δομής	<code>struct initialization</code>	Τιμές σε <code>{ }</code> με τη σειρά των πεδίων.

Ελληνικά	English	Σύντομος ορισμός
γέμισμα	padding	Αχρησιμοποίητα bytes που προσθέτει ο μεταγλωττιστής.
ευθυγράμμιση μνήμης	memory alignment	Διευθύνσεις πεδίων πολλαπλάσιες του 4 ή του 8.
συνώνυμο τύπου ανώνυμη δομή	typedef anonymous struct	Νέο όνομα για υπάρχοντα τύπο. Δομή χωρίς ετικέτα, συνήθως με typedef.
ένθετη / εμφωλευμένη δομή τελεστής βέλους	nested struct arrow operator (->)	Δομή που είναι πεδίο άλλης δομής. ptr->f ισοδυναμεί με (*ptr).f.

Διάβασμα

- **Διαφάνειες:** [Διάλεξη 19](#), σελ. 1–47: δήλωση και προσπέλαση 6–13· αρχικοποίηση 14–16· μνήμη, sizeof και padding 17–28· ανάθεση και σύγκριση 29–32· typedef 33–37· ένθετες δομές 38–41· δείκτες σε δομές και -> 42–45.
- **Σημειώσεις:** η διάλεξη καλύπτει τις σελ. 109–119 και 126 των σημειώσεων: [Κεφάλαιο 7: Απαριθμήσεις, δομές και ενώσεις](#), ενότητες «Δομές» (Κ04, σελ. 109–116), «Εύρεση τριγώνων μεγίστου και ελαχίστου εμβαδού» (117–119) και «Δημιουργία νέων ονομάτων τύπων» (126). Η ενότητα «Απαριθμήσεις» (σελ. 108) δεν καλύπτεται σε αυτή τη διάλεξη.
- **Εργαστήριο:** [Εργαστήριο 9](#): ασκήσεις point.c, person.c.
- **Βιβλίο:** K&R, §6.1–6.7 (παραπομπή των σημειώσεων).
- **Άλλα:** [Struct \(C programming language\)](#), [Structures in C](#), [struct initialization](#), [Typedef](#), [Structure member alignment, padding and data packing](#), [Data structure alignment](#), [Arrow operator in C](#)· η δομή [FILE της glibc](#) (περίπου 216 bytes): δείτε τι περιέχει.

Συχνά λάθη

- **Ξεχασμένο ; μετά το } της δομής.** Ο gcc αναφέρει σφάλμα στην επόμενη γραμμή: expected ';;', identifier or '(' before 'int'. Κλείνετε με ;;.
- **student st1; χωρίς typedef.** unknown type name 'student'; use 'struct' keyword to refer to the type: ο τύπος είναι struct student.
- **Ανάθεση συμβολοσειράς σε πεδίο-πίνακα.** Το st1.first_name = "Thanos"; δίνει assignment to expression with array type. Χρησιμοποιήστε strncpy (και βάλτε '\0') ή αρχικοποίηση.
- **Σύγκριση δομών με ==.** invalid operands to binary ==: συγκρίνετε πεδίο προς πεδίο.
- **Ανάθεση ανάμεσα σε δομές με ίδια πεδία αλλά διαφορετικό όνομα.** incompatible types when assigning to type 'struct point2' from type 'struct point1': είναι διαφορετικοί τύποι.
- **Υπολογισμός μεγέθους με το χέρι.** Το malloc(268) για struct student είναι λίγο σε 64 bit (272). Γράψτε malloc(sizeof(struct student)).

- **. σε δείκτη (και *ptr.field).** Με `Date *d2`, τα `d2.day` και `*d2.day` δίνουν `'d2'` is a pointer; did you mean to use `'->'`?. Γράψτε `d2->day`. Το αντίστροφο, `d1->day` με `Date d1`, δίνει `invalid type argument of '->'`.
- **Ανάγνωση πεδίων χωρίς αρχικοποίηση.** Μια τοπική δομή χωρίς `= { ... }` έχει σκουπίδια (`-29387249 0`)· αρκεί `= {0}` για να μηδενιστεί.

Τι δυσκόλεψε την τάξη

Από τα Kahoot των διαλέξεων: οι ερωτήσεις όπου μια λάθος απάντηση μάζεψε πολλές ψήφους, με το ποσοστό σωστών απαντήσεων.

- **K19.9** Μερική αρχικοποίηση δομής (42% σωστές): Το 26% επέλεξε 42, πιστεύοντας ότι η μία τιμή αντιγράφεται σε όλα τα πεδία, και άλλο 26% «ό,τι έτυχε να έχει η μνήμη», ξεχνώντας ότι με αρχικοποιητή τα πεδία που λείπουν μηδενίζονται.
- **K19.7** Ανάθεση δομών (49% σωστές): Το 28% επέλεξε 2, σαν η ανάθεση `bar = cafe` να μην άλλαζε τα πεδία της `bar`· στην πραγματικότητα η ανάθεση δομών αντιγράφει όλα τα πεδία.
- **K19.6** Μέγεθος δομής και padding (52% σωστές): Το 24% επέλεξε $4 + 4 + 8 = 16$, την τιμή που δίνει συνήθως ένας 64-bit υπολογιστής· όμως το padding ανάμεσα στα πεδία και τα μεγέθη των τύπων δεν ορίζονται από το πρότυπο.
- **K19.5** Σύγκριση δομών με `==` (57% σωστές): Το 24% επέλεξε 0, υποθέτοντας ότι το `==` συγκρίνει τις δομές πεδίο προς πεδίο, όπως το `=` τις αντιγράφει.
- **K19.4** `sizeof` ενός typedef πίνακα (66% σωστές): Το 24% επέλεξε «Εξαρτάται», ενώ το typedef απλώς δίνει όνομα στον τύπο «πίνακας 1024 double», που έχει σταθερό μέγεθος.

Ερωτήσεις κατανόησης

- **E19.1** Πόση μνήμη δεσμεύει η δήλωση `struct student { ... };` χωρίς μεταβλητές;¹
- **E19.2** Με `struct student st1 = { "Ada", "Lovelace" };`, ποια είναι η τιμή του `st1.grade`?²
- **E19.3** Γιατί το `sizeof` μιας δομής μπορεί να είναι μεγαλύτερο από το άθροισμα των μεγεθών των πεδίων της;³
- **E19.4** Πώς θα αναδιατάσσατε τα πεδία της `{ char red; int alpha; char green; int beta; char blue; int gamma; }` για να μικρύνει;⁴
- **E19.5** Τι κάνει το `pt2 = pt1`; για δύο `struct point` και γιατί δεν γίνεται `pt1 == pt2`?⁵

¹Καμία. Η δήλωση ορίζει μόνο τον τύπο· μνήμη δεσμεύεται όταν δηλωθεί μεταβλητή (ή κληθεί `malloc`).

²0.0: τα πεδία που λείπουν από τη λίστα αρχικοποίησης γίνονται 0 (και το `year` επίσης 0).

³Λόγω padding: ο μεταγλωττιστής αφήνει κενά bytes ώστε κάθε πεδίο να ξεκινά σε διεύθυνση κατάλληλη για τον τύπο του (memory alignment), για λόγους απόδοσης.

⁴Βάζοντας μαζί τα `int` και μαζί τα `char`, π.χ. `int alpha, beta, gamma; char red, green, blue;`; $12 + 3 = 15$ bytes, που με padding στο τέλος γίνονται 16 αντί για 24.

⁵Αντιγράφει όλα τα πεδία του `pt1` στο `pt2`. Η C δεν ορίζει `==` για δομές (invalid operands to binary `==`)· συγκρίνουμε `pt1.x == pt2.x && pt1.y == pt2.y`.

- **E19.6** Γράψτε με `->` την παράσταση `(*p).created.day`, όπου `p` είναι `struct product *`.⁶
- **E19.7** Ποια η διαφορά ανάμεσα σε `d3 = d2`; και `*d3 = *d2`; για δύο δείκτες `Date *`?⁷

Kahoot από το αμφιθέατρο (K19.1–K19.9)

Ερωτήσεις που παίχτηκαν στις διαλέξεις, με το ποσοστό των φοιτητών που απάντησαν σωστά.

- **K19.1** Δικοί μας τύποι: 81% σωστές απαντήσεις
- **K19.2** Σε τι χρησιμεύει το `typedef`: 79% σωστές απαντήσεις
- **K19.3** Δομή χωρίς αρχικοποίηση: 74% σωστές απαντήσεις
- **K19.4** `sizeof` ενός `typedef` πίνακα: 66% σωστές απαντήσεις
- **K19.5** Σύγκριση δομών με `==`: 57% σωστές απαντήσεις
- **K19.6** Μέγεθος δομής και `padding`: 52% σωστές απαντήσεις
- **K19.7** Ανάθεση δομών: 49% σωστές απαντήσεις
- **K19.8** Ο τελεστής `->`: 48% σωστές απαντήσεις
- **K19.9** Μερική αρχικοποίηση δομής: 42% σωστές απαντήσεις

Ασκήσεις

Ζέσταμα: από τις διαφάνειες (A19.1–A19.8)

- **A19.1** Ανάθεση και χρήση πεδίων δομής: Διάλεξη 19, διαφάνειες 12–13 · ★☆☆ · trace · slides-lec19-field-assignment
- **A19.2** Πώς αναπαριστούμε 100 φοιτητές;: Διάλεξη 19, διαφάνειες 6–7 · ★☆☆ · short-answer · slides-lec19-many-students
- **A19.3** Ανάθεση με δομές: Διάλεξη 19, διαφάνειες 29–30 · ★☆☆ · trace · slides-lec19-struct-assign
- **A19.4** Σύγκριση με δομές: Διάλεξη 19, διαφάνεια 32 · ★☆☆ · short-answer · slides-lec19-struct-compare
- **A19.5** Δείκτες σε δομές: διαφορά ημερομηνιών: Διάλεξη 19, διαφάνειες 42–43 · ★★☆☆ · trace · slides-lec19-date-pointers
- **A19.6** `Padding`: η σειρά των πεδίων μετράει: Διάλεξη 19, διαφάνειες 25–27 · ★★☆☆ · trace · slides-lec19-padding-interleaved
- **A19.7** `Padding`: το μέγεθος ενός `pixel`: Διάλεξη 19, διαφάνειες 22–24 · ★★☆☆ · trace · slides-lec19-padding-pixel
- **A19.8** Το μέγεθος του `struct student`: Διάλεξη 19, διαφάνειες 20–21, 28 · ★★☆☆ · trace · slides-lec19-sizeof-student

⁶`p->created.day`: το `->` για τον δείκτη, το `.` για την ένθετη δομή.

⁷Το `d3 = d2`; αντιγράφει τη διεύθυνση (και οι δύο δείχνουν στην ίδια δομή, ενώ χάνεται το μπλοκ του `d3`)· το `*d3 = *d2`; αντιγράφει τα περιεχόμενα της δομής.

Εργαστήριο (A19.9–A19.10)

- [A19.9](#) Δομές και συναρτήσεις: Εργαστήριο 9, Άσκηση 1 · ★☆☆ · programming · lab-lab09-point
- [A19.10](#) Δομές και δείκτες: Εργαστήριο 9, Άσκηση 2 · ★★☆☆ · programming · lab-lab09-person

Θέματα εξετάσεων (A19.11–A19.12)

- [A19.11](#) Πρωτάθλημα: Online τελική εξέταση Δεκεμβρίου 2023, Εξέταση #13, Θέμα 3 · ★★★ · programming · exam-2023-fall-ex13-q3
- [A19.12](#) World Cup 2026: Εξέταση Ιουνίου 2026, Θέμα 4 · ★★★ · programming · exam-2026-jun-q4

Σχετικές ασκήσεις από άλλα κεφάλαια

- [A17.11](#) Πλησιάζοντας στον Στόχο: Online τελική εξέταση Δεκεμβρίου 2023, Εξέταση #10, Θέμα 4 · ★★☆☆ · programming · exam-2023-fall-ex10-q4
- [A18.20](#) Καλύτερο Ταίριασμα: Online τελική εξέταση Δεκεμβρίου 2023, Εξέταση #0 (Valentine's Themed), Θέμα 3 · ★★★ · programming · exam-2023-fall-ex0-q3
- [A18.16](#) Μετρήσεις Θερμοκρασίας: Online τελική εξέταση Δεκεμβρίου 2023, Εξέταση #14, Θέμα 3 · ★★☆☆ · programming · exam-2023-fall-ex14-q3
- [A18.21](#) Ταξινομώντας τα Άλματα: Online τελική εξέταση Δεκεμβρίου 2023, Εξέταση #15, Θέμα 3 · ★★★ · programming · exam-2023-fall-ex15-q3
- [A18.22](#) Μίνι Βάση Δεδομένων: Online τελική εξέταση Δεκεμβρίου 2023, Εξέταση #2 (Pokémon Themed), Θέμα 3 · ★★★ · programming · exam-2023-fall-ex2-q3
- [A21.7](#) Συνδεδεμένες λίστες: Εργαστήριο 9, Άσκηση 3 · ★★☆☆ · programming · lab-lab09-grades
- [A23.6](#) Η Newton-Raphson Ξαναχτυπά! (Bonus): Εργασία 3 (2023-24), Άσκηση 2 (Bonus) και 2.1 (Bonus) · ★★★ · programming · hw-2023-hw3-fractal